

## מסורת הש"ס

לומר שם מקיימין כו'. התרה זו לא לקיימן ואם יקיימו לא יקבלו שכר: אלא צריכו שכתבתי שמהא ויהגם יומם (יהושע א) והגים בו יומם וילנה וכתיב ה' דהשגי ימירה וכתבה בסוף מעשה בראשית לדרשה זו והרי משמע והי ערב והי צדק יום הששי של ששה בסיון עשרדין ישראל לקבל התורה: השמעה דין. ממן מורה: בסתם יראה. שמה לא יקבלו ישראל התורה ותמזור הארץ לתוהו ובוהו: ולצטוף. שקבלוהו בנעשה ונשמע שקטרה: נמור. השליך את אצבעם אצונו באור כדשים על שלא קיבלו עליו לעבוד עבודת כוכבים שנאסרה לבני נח ואברהם בן נח הוא שלא היה בשעת מתן תורה ועל שם כך נקרא אברהם צדיקל מעבדיו (ירמיהו כג) שומר

והפיל אצרהם בצבצן האש: **שלא נחשד על הגול**. דכתיב: מה מצאת מכל כלי ביתך אפי' סבין אפילו המנע אפילו מחט והחתך הדר צבית חמיו עשרים שנה כשיצאו אינו נוטל עמו כלי קטן ובני נח נטתו על הגול ויעקב קיים: **ביוסף שלא נחשד על העצירה**. אשת איש נאסרה לבני נח דכתיב ודבק באשמו' ולא באשת חבירו (סנהדרין דף נח. נח.) ויוסף קיים: **ואליהו בן ברכאל לא גרסינן דישאל הוה דמפרשין** בצבצא בחרא בהשותפין (דף טו. טו.): **עצב שבת**. בעולם הזה: **היום לעשותם**. בעולם הזה: **ולא למחר**. דאינו יכול לעשותם לעולם הגאון: **בטרוניא**. בעליה: **בראש** רוב משמעתן על הגרות שאין גרותיהן משופעין: **מקדרי**. לשון נוקד כלומר] מנקבת בכם חוס גדול כמו מקדרין בזה"ר דעירוצין (דף נח. נח.) ענין נקב וחתך: **בסקופם סמו**. שוהבם ומושבם עד שלשה חדשים עד יום תקופת תשרי הויא תקופת תמוז: **נמסקה סמו** מוסר'תמוז. על ה' ונעל משאח קאמר לע"ל דכתיב: **על ה' רבא גרים ולאומים** יגורו ריק כלומר נמתקה מצות סוכה שהטילו עלינו:

שלא ביטל את התפלה יבא

שנאמר "יתנו עידיהם ויצדקו  
אמר להן הקב"ה שומים שבני  
שלא מרח בערב שבת מהיכן  
יש לי וסוכה שמה לבו ועשו

למחר לעשותם היום לעשותם  
בא בטרוניא עם בריותיו וא  
חסרון כים מיד כל אחד [ואחדה]  
ברוך הוא מקדיר עליהם חמה  
ויוצא שנאמר \*גנתקה את מו  
אמרת אין הקדוש ברוך הוא ב

ספוגין על לבו ליסרו ור"ע (נדרות ס)  
חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן למת  
דמגילה (דף יג.) מפני מה נתחייבו שונ  
היה להם למסור עצמן על קידוש ה  
דמרי מלי הו' : **יבא** בדרך הישוע  
הגיוות והשפחה והשפחה שנפדו ושנ  
שהיו כורכין את שמע ולא היו מפ  
למחר על לבבך ומה יש לחוש צדק  
אלם כל נעשות צדק

## לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

כתם היא חלל שאין מצוין  
לא צריכי יומם ולילה. אם  
ולילה והיינו תורה דכתיב  
יום כט) אלה דברי הצרית:

לומר שאף על פי שמקיימין אותן אין מקבלין עליהם שכר ולא <sup>ו</sup>התניא היה רבי מאיר אומר מנין שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול תלמוד לומר 'אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כהנים ליום ישראלי' לא נאמר אלא האדם הא למדת שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול אלא לומר לך שאין מקבלין עליהם שכר כמצווה ועושה אלא כמי שאינו מצווה ועושה <sup>ד</sup>דאמר ר' חנינא 'גדול המצווה ועושה יותר משאינו מצווה ועושה' [אלא כך] אומרים [העובדי כוכבים] לפני [הקב"ה] רבש"ע ישראל שקיבלוהו היכן קיימוהו אמר להם הקב"ה אני מעיד בהם שקיימו את התורה [כולה] אומרים לפניו רבש"ע כלום יש אב שמעיד על בנו דכתיב <sup>ב</sup>בני בכורי ישראל אמר להם הקב"ה שמים וארץ יעידו בהם שקיימו את התורה כולה אומרים לפניו רבש"ע שמים וארץ נזעזין בעדותן שנאמר <sup>א</sup>לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי <sup>ב</sup>(דא"ר"ש) בן לקיש <sup>ג</sup>מאי דכתיב 'ויהי ערב ויהי בקר יום הששי מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר אם ישראל מקבלין את תורתו מוטב ואם לאו אני אחזיר אתכם לתוהו ובוהו <sup>ד</sup>(והיינו דאמר חזקיה) מאי דכתיב 'משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה' <sup>א</sup>אם יראה למה שקטה ואם שקטה למה יראה אלא בתחלה יראה ולבסוף שקטה אמר להם הקב"ה מכם יבאו ויעידו בהן בישראל שקיימו את התורה ויכולה יבא נמרוז ויעיד באברהם שלא עבד עובדות כוכבים יבא לבן ויעיד ביעקב שלא נחשד על הגזל תבא אשת פוטופרע ותעיד ביוסף שלא נחשד על העבירה יבא נבוכד נצר ויעיד בחנניה מישאל ועזריה שלא השתחוו לצלם יבא דרוש ויעיד בדניאל

ולדד השוחי וצופר הנעמתי ואלפז התימני  
והם בישראל שקיימו את כל התורה כולה  
ומרו לפניו רבש"ע תנה לנו מראש ונעשנה  
לפניך מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת מי  
יאכל בשבת אלא אף על פי כן מצוה קלה  
ועושה ומי מצית אמרת הכי והא' אמר רבי  
שחר אנכי מצוך היום היום לעשותם ולא  
ולא היום ליטול שכר אלא שאין הקב"ה  
אומר קרי ליה מצוה קלה משום דלית ביה  
גומל והולך ועושה סוכה בראש גגו והקדוש  
תקופתו תמוז וכל אחד ואחד מבטל בסוכתו  
ויתומו ונשליכה ממנו עבותימו מקדיר והא'  
בספרנוניא עם ברייתו משום דישאל נמי זימני

שקרן נשרו במסירות פיות והיינו הא דפריך פק  
בנבון האש פירוש היה להם להשמחות ללם מין שלא היה  
הם של ישראל כליה מפני שהשחחו ללם וכו' הם לא עש  
ולישנא דקרא נמי משמע הכי דכתיב לאלהיך לית אל  
יצופר הנעמתי ואליפי התימני. אורחא דמלמולא דבה  
יירי ושנשחררו (מכונות דף יא): היום אעשותם עלי  
קון ציונים דלצנן (פסחים יז) ולפיקר הקפידו עליהם  
שכן הוא אמת דמשמע הכא ויש לומר דתם אינ  
תשלוש שבר כתיב (דברים י) ומשלוש לשלוש ומשלוש

אשון עבודה זרה ג.

**בתנים** וְיֹרִים וְיִשְׂרָאֵלִים לֹא נֶאֱמַר אֵלֶּה הָאֲדָמָה. מִשְׁמַע הֵכָּה עֲבוּדֵי כֹכְבִּים נִמְנִי קִרְיֹן אֲדָם וְיִתְמָה דָּהָא אֲמַר עֲבֻלָּהָ (נ"ב דף קיד:) לְדָלִין קִצְרֵי עֲבוּדֵי כֹכְבִּים מִתְגַּמְלִין בְּזֶהֶל מִשּׁוּם דְּכַתִּיב אֲדָם כִּי יָמוּת בְּזֶהֶל אֲתָם קִרְיֹם דְּכַתִּיב (וְיִתְחַלֵּל לֵד) וְאֲתָן לֹאֲנִי אֶלֶן מִרְעִיטִי אֲדָם אֲתָם אֲתָם קִרְיֹם אֲתָם

ולא עוצדי כוכבים קרוין אדם ואור"ט  
דיש לחלק בין אדם להאדם ולא קשיא  
מהא דכתיב גבי חירס (ויחזקאל כח)  
ואתה (בן) אדם ולא אל ביד מחלקך  
דלוינו אומר כן לקריתו אצלן בשלון  
חשיבות אלל לגנמו בשלון ביוון  
ושפלות והא דכתיב בקום עלינו אדם  
רואה לומר אדם ולא מלך ומדריש גבי  
המן (מגילה יא.) א"נ ר"ל בקום עלינו  
אדם והא דכתיב מה יעשה לי אדם  
ר"ל אדם שהוא צווי ויאת"ה אדם  
בפרק השולח (בבלין דף קמז.) יש קנין  
לעוצד כוכבים בארץ ישראל לחפור  
בה שימין ומערות שנאמר והארץ  
נתן לבני אדם ואומר ר"מ דעוצדי  
כוכבים נמי מיקרי בני אדם שרואה  
לומר בני אדם האשון ובפרק שור  
שנגח ארבעה ומשמע דכפרק שור  
הארצימי<sup>ו</sup> **שאיפילו** עובד כוכבים  
ועוסק בתורה. פי' שצדע מלות שלהם  
דלילו בשאר מלות אמרינן בסנהדרין  
פרק ד' מיתות (דף נט.) עוצד אליהם  
אליהם **עוצדי** **עוצדי** **עוצדי**

[illegible]

עבודת כוכבים הוא חלא אנדריט  
עשוי לכבוד המלך וזהכי מיחל דנקט  
גבי אברהם שלא עבד עבודת כוכבים  
ובחגיגה מישאל ועוריה שלא השתחו  
לללס ויחאל נמי הא דאמרינן בפרק  
אלו נערות (כתובות דף נג:) אלמלי  
נגדו לחגיגה מישאל ועוריה פלחו  
לללמא ואליו היה עבודת כוכבים ממס  
חס ושלום ימי מלכות שום יסורין  
שבעולס לא היו משתמחים לללס כר'  
חגיגה בן מרדיון (לקמן יט.) ששמו  
מקוס שנהגו (פסחים דף נג:) מה ראו  
שמתחות לללס כיון שלא היה עבודת כוכבים ממס ועוד ראה מפ"ק  
שמתחו לללס וכי' הס לא עשו חלא לפנים ואס היתה עבודת כוכבים  
כפי דכתיב לאלהיך לית אהן פלחין ולללמך לית אהן סגדין משמע  
מני. אורחא דתלמודא דזהרבה מקומות לא קפיד למנות כסדר \* וכן  
(ג.) היום לעשותם ולא למחר לעשותם. \* תימה אנשי יריחו  
ולפיכך הקפידו עליהם דכתיב דמשמע היום על לללך ולא  
למחר וס לומר דהם אינא למיטעו היום ממס על למחר ממס  
ועלס לשונאיו ומשלום שבר הלדיהם הוא לעולס הדין:

ומניחין

עין משפט  
נר מצוה

ב א מ"י פ"א מהל' ת"ת  
הל' יג סמוג עשין יב  
טוש"ע י"ד סימן רמו  
סעיף ו:

**מוֹכֵרֵי רֵשִׁי**  
אלא האדם. ר' יצחק דלת  
לוי תלם קריין דלת  
ורש' לה דלרש לה  
מסכתא יבמות (סוהדיו)  
(פס.) יום הששי.  
לשם דלמתי כ' ציום  
מגוש רבאמי, מלמד  
שהחנה כר'. הששי  
שפמע הששי תהינד  
תקוש אקוס. דלמתי  
בגלות (חוליו צב.) סירן  
תיומנת, קש' כסן ירי  
ערי ירי בקל שג נגמר  
הרבאמי תלוי יום הששי,  
ואור' ב' ציון שג תמנה  
ס' מרביי יום ד' רש  
לש' ימי לה (שבת פח).  
בהחלה. קודס שפמע  
ישראל נעשה ושפמע,  
יחור. שמה ל' יקבלו  
ידיהו עטלוס לתמו  
לש' ולסוהר. קש' קבלו  
דלמתי. ולא  
לעשות. לזין תלות  
עמתי (דלת). שאלת  
למתי נעתי דלמתי  
לקים תלות אימי מועיל,  
ואל שפמע עגרי שמה  
דלמתי (חוליו צב.)

רבינו חננאל

ומגן ולא קיימות דתביע  
עמו וימורד ארץ אר  
יורח שבו וגו' ותני  
והיה ר' יוסף ראה שלא  
קיימו שבע מצות: אמר  
ר' חייא כמאי אמר  
מגן שאפי' עובד כוכבים  
ועוסק בתורה היה רשע  
כשראנו שלא אשר יעשה  
אותם האדם וחי בהם  
ליתם חיים וישראלים לא  
נאמר אלא אדם וכו'  
ע"ב יבאו מכם ויעידו  
בישראל שקיימו את  
התורה יבא מנורו ויעיד  
ע"ב בהרם שלא נחשד  
ע"ב עבדות כוכבים. לכן  
יעיד ויפקע שלא נחש  
ע"ב הגול. אשת פוטמפר  
תעדי ביוסף שלא נחשד  
ע"ב העבירה. וירוש' ע"ב  
בדניאל שלא נחשד ע"ב  
החפלה. נבוכדנצר ע"ב  
בחגיגה משאל ועזריה  
שלא התחנול לגלג.  
אליפז השחור וכלדו  
השחור וצופר הנעמתי  
ואחיהוא את רביאל  
בבזי יעידו ביראאל  
שקיימו את התורה  
שנאמר יתנו ישראל  
שימרו ויפקדו את ישראל  
ויאמרו אמת אלו עובדי  
כוכבים. אמורים רבישע  
כחם לנו את התורה